

КОПІЯ

КИЇВСЬКИЙ АПЕЛЯЦІЙНИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ СУД

Справа: № 826/17720/16

Головуючий у 1-й інстанції: Данилишин В.М.
Суддя-доповідач: Літвіна Н. М.

ПОСТАНОВА Іменем України

22 лютого 2017 року

м. Київ

Київський апеляційний адміністративний суд у складі:

головуючого – судді
суддів

Літвіної Н.М.
Ганечко О.М.
Коротких А.Ю.
Архіповій Л.В.

при секретарі

розглянувши у відкритому судовому засіданні апеляційні скарги Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію Публічного акціонерного товариства «Банк Михайлівський» на постанову Окружного адміністративного суду міста Києва від 26 грудня 2016 року у справі за адміністративним позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Плеяда» до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію Публічного акціонерного товариства «Банк Михайлівський» Гриценка Володимира Володимировича, треті особи: Публічне акціонерне товариство «Банк Михайлівський», Прихню Дмитро Віталійович, Національний банк України про визнання протиправним та скасування рішення, зобов'язання вчинити певні дії, -

ВСТАНОВИВ:

Позивач звернувся до суду з позовом до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб та Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію ПАТ «Банк Михайлівський» про визнання протиправним та скасування рішення уповноваженої особи Фонду у ПАТ «Банк Михайлівський» щодо встановлення додаткових підстав нікчемності договору факторингу від 19 травня 2016 року № 1905, укладеного між ПАТ «Банк Михайлівський» та ТОВ «ФК «Плеяда», зобов'язання Фонду утриматися від вчинення дій, направлених на встановлення нікчемності договору факторингу від 19 травня 2016 року № 1905, укладеного між ПАТ «Банк Михайлівський» та ТОВ «ФК «Плеяда» та утриматися від повідомлення будь-яких осіб про нікчемність вказаного договору.

Постановою Окружного адміністративного суду міста Києва від 26 грудня 2016 року адміністративний позов задоволено повністю.

Не погоджуючись з прийнятим рішенням, відповідачі: Фонд гарантування вкладів фізичних осіб та Уповноважена особа Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію ПАТ «Банк Михайлівський» звернулись з апеляційними скаргами, в яких просять скасувати постанову суду першої інстанції та ухвалити нове рішення, яким у задоволенні адміністративного позову відмовити в повному обсязі.

Заслухавши суддю-доповідача, перевіривши матеріали справи та доводи апеляційних скарг,

ПРАВОХОЗОВА СЛУЖБА

колегія суддів вважає, що апеляційні скарги підлягають задоволенню, виходячи з наступного.

З досліджених судовою колегією матеріалів справи вбачається, що 19 травня 2016 року між ТОВ «ФК «Плеяда» та ПАТ «Банк Михайлівський» укладено договір факторингу № 1905.

Згідно з п.п. 2.1, 1.3, 4.1, 5.1.4 договору № 1905, ТОВ «ФК «Плеяда» зобов'язалося передати грошові кошти (сума фінансування ТОВ «ФК «Плеяда» банку) у розпорядження ПАТ «Банк Михайлівський» за плату (винагорода банку), а банк зобов'язався відступити ТОВ «ФК «Плеяда» право вимоги, визначене у реєстрі(-ах) прав вимоги. Разом із правом вимоги до ТОВ «ФК «Плеяда» перейшли усі інші права та обов'язки банку як кредитора за кредитними договорами.

Під «правом вимоги» у договорі розуміються усі права банку за кредитними договорами, у тому числі права грошових вимог до боржників по сплаті суми боргу за кредитними договорами строк платежу за якими настав (наявна вимога), а також права вимоги, які виникнуть у майбутньому (майбутня вимога).

Право вимоги переходить від банку до ТОВ «ФК «Плеяда» із моменту підписання між сторонами відповідного реєстру прав вимоги.

На виконання умов договору № 1905, 19 травня 2016 року між ТОВ «ФК «Плеяда» та ПАТ «Банк Михайлівський» підписано реєстр прав вимоги № 1, а 20 травня 2016 року - реєстр прав вимоги № 2.

Із моменту підписання сторонами відповідного реєстру прав вимоги банк зобов'язаний не пред'являти претензій та не подавати позовів до боржників щодо права вимоги.

У подальшому, на підставі постанови Правління Національного банку від 23 травня 2016 року №14/БГ «Про віднесення Публічного акціонерного товариства «Банк Михайлівський» до категорії неплатоспроможних», виконавчою дирекцією Фонду прийнято рішення від 23 травня 2016 року №812 «Про запровадження тимчасової адміністрації у ПАТ «Банк Михайлівський» та делегування повноважень тимчасового адміністратора банку».

Відповідно до даного рішення, розпочато процедуру виведення ПАТ «Банк Михайлівський» із ринку шляхом запровадження у цьому тимчасової адміністрації на один місяць, призначено уповноважену особу Фонду та делеговано їй усі повноваження тимчасового адміністратора банку, визначені ст.ст. 37-39 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 2 лютого 2012 року №4452-VI (далі - Закон №4452-VI) на один місяць із 23 травня до 22 червня 2016 року включно.

13 червня 2016 року виконавчою дирекцією Фонду прийнято рішення № 991, згідно з яким продовжено строки тимчасової адміністрації у ПАТ «Банк Михайлівський» із 23 червня до 22 липня 2016 року включно. Відповідно до даного рішення, продовжено повноваження уповноваженої особи Фонду на здійснення тимчасової адміністрації у банку із 23 червня до 22 липня 2016 року включно.

Відповідно до рішення Правління Національного банку від 12 липня 2016 року №124-рп «Про відкликання банківської ліцензії та ліквідацію Публічного акціонерного товариства «Банк Михайлівський», виконавчою дирекцією Фонду прийнято рішення від 12 липня 2016 року № 1213 «Про початок процедури ліквідації ПАТ «Банк Михайлівський» та делегування повноважень ліквідатора банку».

Згідно із даним рішенням, розпочато процедуру ліквідації ПАТ «Банк Михайлівський» із 13 липня 2016 року по 12 липня 2018 року включно, призначено уповноважену особу Фонду та делеговано усі повноваження ліквідатора банку провідному професіоналу з питань врегулювання неплатоспроможності банків відділу запровадження процедури тимчасової адміністрації та ліквідації департаменту врегулювання неплатоспроможності банків Ірклієнку Юрію Петровичу із 13 липня 2016 року по 12 липня 2018 року включно.

Рішенням виконавчої дирекції Фонду від 01 вересня 2016 року №1702 змінено уповноважену особу Фонду, якій делегуються повноваження ліквідатора ПАТ «Банк Михайлівський». Відповідно до даного рішення, усі повноваження ліквідатора банку делеговано провідному професіоналу з питань врегулювання неплатоспроможності банків відділу запровадження процедури тимчасової адміністрації та ліквідації департаменту врегулювання неплатоспроможності банків Волкову О.Ю. із 05 вересня 2016 року.

Наказом уповноваженої особи Фонду від 30 травня 2016 року №37 затверджено результати перевірки правочинів (у тому числі договорів) на предмет виявлення правочинів (у тому числі

2

договорів), що є пікчемними, викладені в акті №1 комісії по перевірці правочинів (у тому числі договорів) на предмет виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є пікчемними, за яким встановлено пікчемність укладеного між ТОВ «ФК «Плеяда» та ПАТ «Банк Михайлівський» договору №1905 у відповідності до положень п.п. 2, 3, 7, 9 ч. 3 ст. 38 Закону №4452-VI.

Разом з тим, постановою Окружного адміністративного суду міста Києва від 10 серпня 2016 року в адміністративній справі №826/8273/16, залишеною без змін ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 29 вересня 2016 року та ухвалою Вишого адміністративного суду України від 12 січня 2017 року, визнані протиправними дії та рішення уповноваженої особи Фонду щодо встановлення пікчемності договору № 1905 та скасовано вище вказаний наказ від 30 травня 2016 року № 37.

Однак, із огляду на прийняття 13 липня 2016 року уповноваженою особою Фонду Ірклієнком Ю.П. наказу № 2 про продовження перевірки правочинів (у тому числі договорів) на предмет виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є пікчемними, протягом процедури ліквідації на строк 6 місяців із дня початку ліквідаційної процедури ПАТ «Банк Михайлівський», 12 жовтня 2016 року уповноваженою особою Фонду прийнято оскаржуваний наказ, яким затверджено результати проведення такої перевірки, викладені в акті № 1 та акті № 5-2 комісії по перевірці правочинів (у тому числі договорів) на предмет виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є пікчемними, за якими встановлено пікчемність договору № 1905 у відповідності до положень п.п. 1, 2, 3, 7, 8, 9 ч. 3 ст. 38 Закону №4452-VI.

У подальшому, на своїй офіційній веб-сторінці Фондом опубліковано повідомлення про виявлені додаткові ознаки пікчемності договору № 1905 та зазначено, що ПАТ «Банк Михайлівський» залишається єдиним дійсним кредитором за укладеними раніше договорами.

Вказані вище обставини стали підставою для звернення позивача до суду з даним адміністративним позовом.

Задовольняючи адміністративний позов, суд першої інстанції виходив з того, що Уповноваженою особою Фонду гарантування вкладів фізичних осіб Волковим О.Ю. видано Наказ № 108 від 12 жовтня 2016 року, яким затверджено висновки комісії про те, що договір факторингу від 19 травня 2016 року № 1905, укладений між ПАТ «Банк Михайлівський» та ТОВ «ФК «Плеяда», є пікчемний у відповідності до положень пунктів 1, 2, 3, 7, 8, 9 ч. 3 ст. 38 Закону № 4452-VI, після припинення здійснення тимчасової адміністрації ПАТ «Банк Михайлівський» та початку процедури його ліквідації (із 13 липня 2016 року на підставі рішення виконавчої дирекції Фонду), тобто прийнято із порушенням норм Закону № 4452-VI. Крім того, суд першої інстанції вказав на відсутність додаткових підстав для визнання договору факторингу пікчемними.

Однак, колегія суддів не погоджується з такими висновками, з огляду на наступне.

Ст. 6 КАС України встановлено, що кожна особа має право в порядку, встановленому цим Кодексом, звернутися до адміністративного суду, якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або інтереси.

Згідно з ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Частиною 3 ст. 2 КАС України передбачено, що у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень адміністративні суди перевіряють, чи прийняті (вчинені) вони: 1) на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України; 2) з використанням повноваження з метою, з якою це повноваження надано; 3) обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії); 4) безсторонньо (неупереджено); 5) добросовісно; 6) розсудливо; 7) з дотриманням принципу рівності перед законом, запобігаючи всім формам дискримінації; 8) пропорційно, зокрема з дотриманням необхідного балансу між будь-якими несприятливими наслідками для прав, свобод та інтересів особи і цілями, на досягнення яких спрямоване це рішення (дія); 9) з урахуванням права особи на участь у процесі прийняття рішення; 10) своєчасно, тобто протягом розумного строку.

Аналізуючи правомірність прийнятого відповідачем рішення, оформленого наказом від 12 жовтня 2016 року про встановлення додаткових підстав пікчемності договору факторингу від 19 травня 2016 року № 1905, укладеного між ПАТ «Банк Михайлівський» та ТОВ «ФК «Плеяда».

колегія суддів вважає за необхідне зазначити, що рішення суб'єкта владних повноважень має бути обґрунтованим на момент його прийняття, оскільки воно має значимі наслідки для суб'єкта приватного права, що знаходиться в нерівному положенні по відношенні до суб'єкта владних повноважень.

Дослідивши обставини справи та правомірність прийнятого рішення, колегія суддів вважає, що оскаржуване рішення відповідає зазначеним вимогам.

Основними законодавчими актами, які урегульовують відносини, що виникають між Фондом гарантування вкладів фізичних осіб, банками, Національним банком України, а також визначають повноваження та функції Фонду щодо виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків є Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» від 23 лютого 2010 року № 4452-VI, Порядок виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є нікчемними, також дій Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у разі їх виявлення, затверджений Рішенням Виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 26 травня 2016 року № 81 (далі – Порядок № 826).

Ст. 38 Закону № 4452-VI передбачені заходи, щодо забезпечення активів банку, запобігання втрати майна та збитків банку, так ч. 2 цієї статті вказує на те, що протягом дії тимчасової адміністрації Фонд зобов'язаний забезпечити перевірку правочинів (у тому числі договорів) вчинених (укладених) банком протягом одного року до дня запровадження тимчасової адміністрації банку, на предмет виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є нікчемними підстав, визначених частиною третьою цієї статті.

Виходячи із приписів п.п. 1, 2, 4, 8 ч. 1 ст. 48 Закону № 4452-VI вбачається, що Фонд безпосередньо або шляхом делегування повноважень уповноваженій особі Фонду з дня початку процедури ліквідації банку здійснює повноваження органів управління банку: приймає управління майно (у тому числі кошти) банку, вживає заходів щодо забезпечення його збереження, формує ліквідаційну масу, виконує функції з управління та продає майно банку вживає у встановленому законодавством порядку заходів до повернення дебіторської заборгованості банку, заборгованості позичальників перед банком та пошуку, виявлення повернення (вигребування) майна банку, що перебуває у третіх осіб; здійснює повноваження, визначені ч. 2 ст. 37 цього Закону.

При цьому, ч. 2 ст. 37 Закону № 4452-VI передбачено, що Фонд безпосередньо або уповноважена особа Фонду у разі делегування їй повноважень, має право 1) вчиняти будь-які дії та приймати рішення, що належали до повноважень органів управління і органів контролю банку; 2) укладати від імені банку будь-які договори (вчиняти правочини), необхідні для забезпечення операційної діяльності банку, здійснення ним банківських та інших господарських операцій, урахуванням вимог, встановлених цим Законом; 3) продовжувати, обмежувати або припиняти здійснення банком будь-яких операцій; 4) повідомляти сторони за договорами, зазначеними в частині другій статті 38 цього Закону, про нікчемність цих договорів та вчиняти дії щодо застосування наслідків нікчемності договорів; 5) заявляти від імені банку позови майнового і немайнового характеру до суду, у тому числі позови про винесення рішення, відповідно до якого боржник банку має надати інформацію про свої активи; тощо.

Таким чином, під час процедури ліквідації до уповноваженої особи Фонду переходять повноваження, що належали до повноважень тимчасової адміністрації під час запровадження процедури виведення неплатоспроможного банку з ринку.

Отже, з аналізу норм чинного законодавства, колегія суддів приходить до висновків, що Закон № 4452-VI не містить жодної норми, яка б забороняла дії по виявленню правочинів (у тому числі договорів), що є нікчемними, поза межами строку запровадження тимчасової адміністрації банку.

При цьому, можливість безпосереднього здійснення таких дій передбачає та конкретизує Порядок № 826).

Як встановлено з матеріалів справи, дію тимчасової адміністрації припинено 13 липня 2016 року на підставі рішення виконавчої дирекції Фонду.

Уповноваженою особою Фонду Волковим О.Ю. було затверджено висновки комісії про те, що договір факторингу від 19 травня 2016 року № 1905, укладений між ПАТ «Банк Михайлівський» та ТОВ «ФК «Плеяда», є нікчемний у відповідності до положень пунктів 1, 2.

7. 8. 9 ч. 3 ст. 38 Закону № 4452-VI, про що видало відповідний Наказ № 108 від 12 жовтня 2016 року.

Абзацом 2 ч. 3 ст. 38 Закону України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» встановлено, що порядок виявлення пікчемних договорів, а також дій Фонду у разі їх виявлення визначаються нормативно-правовими актами Фонду.

В той же час, абз. 2 п. 5 розділу II Порядку № 826 передбачено, що у разі необхідності проведення перевірки протягом процедури ліквідації банку така перевірка повинна бути завершена не пізніше шести місяців з дня початку процедури ліквідації банку. За рішенням виконавчої дирекції Фонду перевірку може бути продовжено, але не більше, ніж на шість місяців.

Разом з цим, колегія суддів не може погодитись із висновками суду першої інстанції, щодо невідповідності абз. 2 п. 5 розділу II Порядку вимогам Закону № 4452-VI, як нормативно правовому акту, що має вищу юридичну силу, оскільки судом не встановлено які саме норми Порядку протирічать нормам дії Закону № № 4452-VI.

З даного приводу, колегія суддів вважає за необхідне зазначити, що відповідно до абз. 2 п. 1 Положення «Про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших органів виконавчої влади» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 1992 року № 731 (далі – Положення), державна реєстрація нормативно-правового акта полягає у проведенні правової експертизи на відповідність його Конституції та законодавству України, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року і протоколам до неї, міжнародним договорам України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою України, та зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis CC), антикорупційної експертизи, а також з урахуванням практики Європейського суду з прав людини, прийняті рішення про державну реєстрацію цього акта, присвоєнні йому реєстраційного номера та занесенні до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів.

Крім цього, п. 12 Положення передбачено, що у разі коли нормативно-правовий акт відповідає вимогам, зазначеним у цьому Положенні, орган державної реєстрації приймає рішення про державну реєстрацію нормативно-правового акта за встановленою Міністерством формою, заносить його до державного реєстру та на оригіналі акта робить напис встановленого зразка про дату державної реєстрації і номер акта згідно з державним реєстром.

Порядок виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є пікчемними, а також дій Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у разі їх виявлення, що затверджений Рішенням Виконавчої дирекції Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 26 травня 2016 року № 826, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15 червня 2016 року № 863/28993.

Отже, висновки суду першої інстанції щодо невідповідності нормативно-правових актів ч. 4 ст. 9 КАС України не заслуговують на увагу.

Судом апеляційної інстанції встановлено, що обов'язок із забезпечення перевірки правочинів (у тому числі договорів), вчинених (укладених) банком протягом одню року до дня запровадження тимчасової адміністрації банку, на предмет виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є пікчемними з підстав, визначених ч. 3 ст. 38 Закону № 4452-VI покладено на уповноважену особу Фонду.

З матеріалів справи вбачається, що уповноваженою особою Фонду Волковим О.Ю. забезпечено усі необхідні заходи що передбачені Законом № 4452-VI, а саме: створено комісію, що проводила перевірку на предмет виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є пікчемними: затверджено висновки комісії, про що складено Наказ № 108 від 12 жовтня 2016 року.

Більш того, судом першої інстанції залишено поза увагою той факт, що наказ про затвердження результатів перевірки було винесено 30 травня 2016 року, тобто до моменту процедури ліквідації, а наказом № 2 уповноважена особа Фонду від 13 липня 2016 року тільки продовжила перевіряти правочини (у тому числі договори) щодо їх пікчемності.

Наказ № 2 від 13 липня 2016 року Уповноваженої особи Фонду не відміняє наказ про затвердження перевірки правочинів від 30 травня 2016 року, а лише доповнює його.

З аналізу норм чинного законодавства та наявних у справі доказів, судом встановлено наявність в уповноваженої особи Фонду Волкова О.Ю. повноважень на затвердження висновків комісії про те, що договір факторингу від 19 травня 2016 року № 1905, укладений між ПАТ «Банк

Михайлівський» та ТОВ «ФК «Плеяда», є пікчемний у відповідності до положень пунктів 2, 3, 7, 8, 9 ч. 3 ст. 38 Закону № 4452-VI протягом процедури ліквідації банку.

Матеріали справи свідчать про те, що на виконання положень Порядку та з огляду на значну кількість правочинів (договорів), укладених ПАТ «Банк Михайлівський» протягом року (на запровадження тимчасової адміністрації, Уповноваженою особою на здійснення тимчасової адміністрації 13 липня 2016 року було видано Наказ № 2 про продовження строків перевірки правочинів (договорів).

За результатами проведеної додаткової перевірки, в т.ч. договору факторингу від 19 травня 2016 року № 1905, укладеного між ПАТ «Банк Михайлівський» та ТОВ «ФК «Плеяда», комісією 12 жовтня 2016 року було складено акт № 5-2 перевірки правочинів (у тому числі договорів) на предмет виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є пікчемними.

Уповноваженою особою Фонду Волковим О.Ю. було затверджено висновки комісії про те, що договір факторингу від 19 травня 2016 року № 1905, укладений між ПАТ «Банк Михайлівський» та ТОВ «ФК «Плеяда», є пікчемний у відповідності до положень пунктів 1, 2, 3, 7, 8, 9 ч. 3 ст. 38 Закону № 4452-VI, про що видано відповідний Наказ № 108 від 12 жовтня 2016 року.

Таким чином, наказ уповноваженої особи Фонду Волкова О.Ю. № 108 від 12 жовтня 2016 року прийнято у строк та спосіб передбачений вимогами чинного законодавства.

При цьому, з матеріалів справи вбачається, що Наказом Уповноваженої особи Фонду від 19 травня 2016 року № 37 затверджено результати перевірки правочинів (у тому числі договорів) на предмет виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є пікчемними, викладені в акті № 5-2 комісії по перевірці правочинів (у тому числі договорів), що є пікчемними, за яким встановлено пікчемність укладеного між ТОВ «ФК «Плеяда» та ПАТ «Банк Михайлівський» договору факторингу № 1905 у відповідності до положень п.п. 2, 3, 7, 9 ч. 3 ст. 38 Закону № 4452-VI.

Колегією суддів встановлено, що питання про визнання протиправними дій та рішень Уповноваженої особи щодо встановлення пікчемності договору факторингу № 1905 від 19 травня 2016 року, скасування наказу Уповноваженої особи на здійснення тимчасової адміністрації в ПАТ «Банк Михайлівський» Ірклієнка Ю.П. № 37 від 30 травня 2016 року «Про затвердження висновків Комісії по перевірці правочинів (у тому числі договорів) на предмет виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є пікчемними», та скасування розпорядження Уповноваженої особи на здійснення тимчасової адміністрації в ПАТ «Банк Михайлівський» Ірклієнка Ю.П. № 9 від 01 червня 2016 року, було предметом судового розгляду.

Окремо необхідно зазначити, що питання наявності визначених п.п. 2, 3, 7, 9 ч. 3 ст. 38 Закону № 4452-VI підстав визнання укладеного між ТОВ «ФК «Плеяда» та ПАТ «Банк Михайлівський» договору № 1905 пікчемним уже було досліджено у межах розгляду адміністративної справи № 826/8273/16, постанову суду першої інстанції у якій залишено без зміни ухвалою Київського апеляційного адміністративного суду від 29 вересня 2016 року та ухвалою Вищого адміністративного суду України від 12 січня 2017 року.

Постановою Окружного адміністративного суду м. Києва від 10 серпня 2016 року, яка набрала законної сили, позов задоволено повністю.

Так, при вирішенні адміністративної справи № 826/8273/16 Окружним адміністративним судом м. Києва встановлено відсутність передбачених ч. 3 ст. 38 Закону № 4452-VI підстав вважати договір № 1905 пікчемним. При цьому, судом досліджувалося питання наявності тільки у підстав, визначених п. п. 2, 3, 7, 9 ч. 3 ст. 38 Закону № 4452-VI.

Відповідно до ч. 1 ст. 72 КАС України, обставини, встановлені судовим рішенням в адміністративній, цивільній або господарській справі, що набрало законної сили, не доказуються при розгляді інших справ, у яких беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини.

Отже, колегія суддів вважає встановленими та такими, що не потребують доказування обставини відсутності передбачених п.п. 2, 3, 7, 9 ч. 3 ст. 38 Закону № 4452-VI підстав вважати договір № 1905 пікчемним.

Разом з тим, колегія суддів зазначає, що судами повинні враховуватись також вимоги ч. 5 п. ч. 5 ст. 11 КАС України щодо необхідності офіційного з'ясування всіх обставин справи і у відповідних випадках витребувати ті докази, яких, на думку суду, не вистачає для належної

встановлення обставин у справі, що розглядається.

Якщо суд дійде висновку про те, що обставини у справі, що розглядається, є інакшими, ніж встановлені під час розгляду іншої адміністративної, цивільної чи господарської справи, то справу належить вирішити відповідно до тих обставин, які встановлені безпосередньо судом, який розглядає справу.

Керуючись п. 1 ст. 195 КАС України суд апеляційної інстанції може вийти за межі доводів апеляційної скарги в разі встановлення під час апеляційного провадження порушень, допущених судом першої інстанції, які призвели до неправильного вирішення справи.

Перевіряючи правомірність дій уповноваженої особи Фонду, суд апеляційної інстанції приходить до висновку, що Фондом гарантування вкладів фізичних осіб та уповноваженою особою Фонду здійснено повний та необхідний обсяг дій, направлених на виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є пікчемними з підстав що передбачені Законом № 4452-VI.

Судом першої інстанції залишено поза увагою приписи Цивільного кодексу України, що безпосередньо вказують на підстави визначення пікчемності правочинів та його правові наслідки.

Так, слід зауважити, що згідно ч. 2 ст. 215 ЦК України, недійсним є правочин, якщо його недійсність встановлена законом (пікчемний правочин). У цьому випадку, визнання такого правочину недійсним судом не вимагається. Відповідно до ч. 1 ст. 216 ЦК України, недійсний правочин не створює юридичних наслідків, крім тих, що пов'язані із його недійсністю.

Зазначене кореспондується з правовою позицією Верховного суду України, викладеною у п. 4 Постанови Пленуму № 9 від 06 листопада 2009 року «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними», відповідно до якої, пікчемний правочин є недійсним через невідповідність його вимогам закону та не потребує визнання його таким судом.

Твердження позивача, щодо укладання та виконання договору факторингу № 1905 сторонами, не заслуговує на увагу, оскільки у абз. 4 п. 7 Постанови Пленуму Верховного Суду України зазначено, що виконання чи невиконання сторонами зобов'язань, які виникли з правочину, має значення лише для визначення наслідків його недійсності, але не для визнання правочину недійсним.

Як встановлено з матеріалів справи, наявність додаткових підстав пікчемності договору факторингу № 1905 від 19 травня 2016 року відповідач пов'язує з підставами, передбаченими також п.п. 1 та 8 ч. 3 ст. 38 Закону №4452-VI.

Відповідно до п. 1 ч. 3 ст. 38 Закону № 4452-VI, правочин неплатоспроможного банку є пікчемним, якщо банк безоплатно здійснив відчуження майна, прийняв на себе зобов'язання без встановлення обов'язку контрагента щодо вчинення відповідних майнових дій, відмовився від власних майнових вимог.

Згідно з п. 8 ч. 3 ст. 38 Закону №4452-VI, правочин неплатоспроможного банку є пікчемним, якщо банк уклав правочин (у тому числі договір) з пов'язаною особою банку, якщо такий правочин не відповідає вимогам законодавства України.

Ст. 52 Закону України «Про банки і банківську діяльність» визначено, що пов'язаними з банком особами є: 1) контролери банку; 2) особи, які мають істотну участь у банку, та особи, через яких ці особи здійснюють опосередковане володіння істотною участю у банку; 3) керівники банку, керівник служби внутрішнього аудиту, керівники та члени комітетів банку; 4) споріднені та афілійовані особи банку, у тому числі учасники банківської групи; 5) особи, які мають істотну участь у споріднених та афілійованих особах банку; 6) керівники юридичних осіб та керівники банків, які є спорідненими та афілійованими особами банку, керівник служби внутрішнього аудиту, керівники та члени комітетів цих осіб; 7) асоційовані особи фізичних осіб, зазначених у п.п. 1 - 6 цієї частини; 8) юридичні особи, в яких фізичні особи, зазначені в цій частині, є керівниками або власниками істотної участі; 9) будь-яка особа, через яку проводиться операція в інтересах осіб, зазначених у цій частині, та на яку здійснюють вплив під час проведення такої операції особи, зазначені в цій частині, через трудові, цивільні та інші відносини.

Банк зобов'язаний подавати Національному банку України інформацію про пов'язаних із банком осіб у порядку, встановленому нормативно-правовими актами Національного банку України.

Національний банк України при здійсненні банківського нагляду має право визначати пов'язаними з банком особами фізичних та юридичних осіб, зазначених у п.п. 1 - 9 ч. 1 цієї статті.

за наявності ознак, визначених у нормативно-правових актах Національного банку України, урахуванням характеру взаємовідносин, операцій та наявності інших зв'язків із банком. Про та рішення Національний банк України не пізніше наступного робочого дня повідомляє відповідний банк. У такому разі особа вважається пов'язаною з банком, якщо банк протягом 15 робочих днів для отримання повідомлення Національного банку України про визначення особи пов'язаною банком не доведе протилежного.

Відповідно до п. 1 глави 1 розділу I Положення про визначення пов'язаних із банком осіб затвердженого постановою Правління Національного банку №315 від 12 травня 2015 року, банк визначає перелік пов'язаних із банком осіб, який затверджується правлінням банку, відповідно вимог ст. 52 Закону та з урахуванням цього Положення.

Згідно з п.п. 1, 2 глави 2 розділу II вказаного Положення, Національний банк може визначати пов'язаною із банком особу відповідно до вимог ст. 52 Закону із застосуванням зокрема ознак, зазначених у главі 3 цього розділу. Рішення про визначення юридичних або фізичних осіб пов'язаними з банком особами приймає Комісія з питань визначення пов'язаних із банком осіб після перевірки операцій банків із такими особами.

З наданих письмових та усних пояснень відповідачів вбачається, що під час перевірки правочинів Комісією було встановлено, що внаслідок вчинення ряду пікчемних правочинів, які відповідно не створюють жодних юридичних наслідків, на рахунки фізичних осіб, всупереч вимогам закону та з прямим порушенням Постанови № 917/БТ «Про віднесення Публічного акціонерного товариства «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» до категорії проблемних та запровадження особливого режиму контролю за діяльністю банку» затвердженої Правлінням Національного банку України грудня 2015 року, було зараховано 1 602 551 210,41 грн.

При вивченні шляхів подальшого використання незаконно набутих коштів фізичними особами було встановлено, що частина цих коштів у загальній сумі 234 649 137,22 грн. були 19 травня 2016 року направлені Банком на поточний рахунок ТОВ «ФК «ПЛЕЯДА», а в подальшому списані з рахунку, як оплата за Договором факторингу №1905.

За таких обставин Комісією, вже після складання акту №1 від 30 травня 2016 року було отримано додаткові фактичні данні пікчемності Договору факторингу №1905, відповідно виникла необхідність відображення отриманих даних у акті.

Разом з тим, під час перевірки договорів про надання та використання платіжних карт укладених Банком за один рік до ведення тимчасової адміністрації Комісією було встановлено, право на відкриття та ведення карткового рахунку нерозривно пов'язані з банком як учасник платіжної системи, а ведення операцій з платіжними картками здійснюється виключно банком. За таких обставин права вимоги за договорами про надання та використання платіжної карти можуть бути предметом договору факторингу в силу положень ст. 515 ЦК України.

Також Комісією було отримано Рецензію на Звіт ПП «Дельта-Консалтинг», підготовлений ТОВ «Центр судових експертиз «Альтернатива» якою зазначено, що «Звіт про оцінку і роздрібних беззаставних кредитів ПАТ «БАНК МИХАЙЛІВСЬКИЙ» №05/57 від 18 травня 2016 року, що виконаний суб'єктом оціночної діяльності ПП «Дельта-Консалтинг» не відповідає вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, є неякісним, і не може бути використаний».

Саме ці та інші виявлені обставини, які стали відомі Комісії, вже після складання акту №1 від 30 травня 2016 року зумовили необхідність фіксування обставин у наступному акті перевірки додаткові підстави пікчемності договору факторингу, наявність яких під час розгляду спірної справи позивачем не спростовано.

Враховуючи, що під час розгляду справи відповідачі повною мірою виконали передбачені ст. ч. 2 ст. 71 КАС України обов'язок доказування правомірності своїх дій та рішення і на суду належні і допустимі докази наявності додаткових підстав пікчемності договору факторингу від 19 травня 2016 року № 1905, колегія суддів вважає, що оскаржуване рішення відповідає вимогам законності та обґрунтованості.

Разом з тим, стосовно вимог позивача про зобов'язання Фонду утриматися від вчинення правочинів на встановлення пікчемності договору факторингу від 19 травня 2016 року №1905 укладеного між ПАТ «Банк Михайлівський» та ТОВ «ФК «Плеяда», та утриматися від повідомлення будь-яких осіб про пікчемність вказаного договору, колегія суддів вважає необхідним зазначити наступне.

Відповідно до п. 10.3 Постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України від 20 травня 2013 року № 7 «Про судові рішення в адміністративній справі» резолютивна частина рішення не повинна містити приписів, що прогнозують можливі порушення з боку відповідача та зобов'язання його до вчинення чи утримання від вчинення дій на майбутнє.

Суд може ухвалити постанову про зобов'язання відповідача прийняти рішення певного змісту, за винятком випадків, коли суб'єкт владних повноважень під час адміністративних процедур відповідно до закону приймає рішення на основі адміністративного розсуду.

Судове рішення має бути наслідком чинного правового регулювання і не може визначати правовідносини між сторонами на майбутнє.

Слід зазначити, що згідно з Рекомендаціями Комітету Міністрів Ради Європи № R(80)2 стосовно здійснення адміністративними органами влади дискреційних повноважень, прийнятої Комітетом Міністрів 11.03.1980 на 316-й нараді, під дискреційними повноваженнями слід розуміти повноваження, які адміністративний орган, приймаючи рішення, може здійснювати з певною свободою розсуду, тобто, коли такий орган може обрати з кількох юридично допустимих рішень те, яке він вважає найкращим за даних обставин.

З огляду на положення КАС України щодо компетенції адміністративного суду, останній не може підміняти інший орган державної влади та перебирати на себе повноваження щодо вирішення питань, які законодавством віднесені до компетенції цього органу державної влади.

Отже, суд у справах щодо оскарження рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, виконуючи завдання адміністративного судочинства щодо перевірки відповідності їх прийняття (вчинення), передбаченим ч. 3 ст. 2 КАС України, критеріям, не втручається та не може втручатися у дискрецію (вільний розсуд) суб'єкта владних повноважень поза межами перевірки за названими критеріями.

Прийняття рішення за відсутності встановлення факту неправомірності дій, оскільки таких дій ще не відбулось, колегія суддів вважає неприпустимим. Крім того, таке рішення суду є спробою втручання в дискреційні повноваження відповідачів.

З огляду на встановлені вище обставини справи та норми права, колегія суддів вважає, що дії Фонду гарантування вкладів та його уповноважених осіб направлені на виявлення правочинів (у тому числі договорів), що є шкідливими з підстав що передбачені Законом № 4452-VI є правомірними, наказ уповноваженої особи Фонду Волкова О.Ю. № 108 від 12 жовтня 2016 року є обґрунтованим та законним, а тому позовні вимоги ТОВ «Плеяда» такими, що не підлягають задоволенню.

Під час розгляду справи суд першої інстанції дійшов помилкового висновку про задоволення позовних вимог, допустивши порушення норм матеріального та процесуального права, що призвели до неправильного вирішення справи.

Отже, доводи апеляційних скарг відповідачів спростовують висновки суду першої інстанції, викладені в постанові від 26 грудня 2016 року, та є підставами для її скасування та прийняття нової постанови про відмову у задоволенні позовних вимог.

Відповідно до п. 3 ч. 1 ст. 198 КАС за наслідками розгляду апеляційної скарги на постанову суду першої інстанції суд апеляційної інстанції має право скасувати її та прийняти нову постанову суду.

Згідно з ч. 1 ст. 202 КАС підставами для скасування постанови або ухвали суду першої інстанції та ухвалення нового рішення є певне з'ясування судом обставин, що мають значення для справи; недоведеність обставин, що мають значення для справи, які суд першої інстанції вважає встановленими; невідповідність висновків суду обставинам справи; порушення норм матеріального або процесуального права, що призвело до неправильного вирішення справи або питання.

Керуючись ст. ст. 160, 196, 198, 202, 205, 206, 212, 254 КАС України суд, -

ПОСТАНОВИВ:

Апеляційні скарги Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію Публічного акціонерного товариства «Банк Михайлівський» та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб – **задовольнити.**

Постанову Окружного адміністративного суду м. Києва від 26 грудня 2016 року скасувати та прийняти нову постанову, якою у задоволенні адміністративного позову Товариства з обмеженою відповідальністю «Фінансова компанія «Плеяда» до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію Публічного акціонерного товариства «Банк Михайлівський», треті особи: Публічне акціонерне товариство «Банк Михайлівський», Прихисо Дмитро Віталійович, Національний банк України про визнання протиправним та скасування наказу Уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію Публічного акціонерного товариства «Банк Михайлівський», зобов'язання утриматися від вчинення дій, направлених на встановлення нікчемності договору факторингу від 19 травня 2016 року № 1905, а також повідомлення про його нікчемність у будь-який спосіб, відмовити повністю.

Постанова набирає законної сили в порядку, встановленому ст. 254 КАС України та може бути оскаржена безпосередньо до Вищого адміністративного суду України в порядку і строки, встановлені ст. 212 КАС України.

Головуючий суддя

Судді

(signature)
(signature)

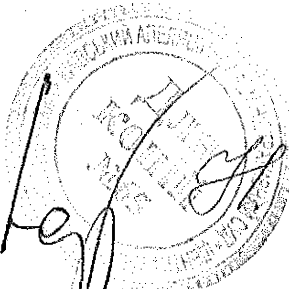
ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

Літвіна Н.М.

Ганечко О.М.

Коротких А.Ю.

(signature)

(signature)

(signature)
Процито та пронумеровано та 5
арк.

Секретар Архінова Л.В.

Повний текст постанови виготовлено 27 лютого 2017 року.